

Opis i harmonogram projektu

O tym nie można zapomnieć **– spotkania z kobietami, które przeszły piekło obozów i łagrów**

Czas realizacji IV edycji:

1 października 2013 r. – 6 czerwca 2014 r.

Cele ogólne projektu:

- dostarczenie uczniom wiedzy na temat dwóch typów władzy totalitarnej – zbudowanej w Niemczech - opartej na nacjonalizmie i rasizmie oraz powstałej w ZSRR - odwołującej się do komunizmu i pojęcia klasy;
- zgromadzenie materiału notacyjnego, stanowiącego punkt wyjścia do refleksji na temat konsekwencji społecznych i psychologicznych ustroju totalitarnego.

Cele szczegółowe:

Uczniowie i nauczyciele realizujący projekt:

- poszerzą wiedzę na temat sytuacji w świecie, Europie i Polsce na początku XX wieku, a w szczególności będą potrafili wyjaśnić genezę i konsekwencje dwóch totalitaryzmów;
- zdobędą wiedzę na temat deportacji ludności polskiej do nazistowskich obozów i miejsc pracy przymusowej oraz deportacji z Kresów Wschodnich w głąb ZSRR – będą potrafili wymienić okoliczności, w jakich dochodziło do wywózki i miejsca wysiedleń;
- zdobędą wiedzę na temat indywidualnych losów kobiet – byłych więźniarek obozów koncentracyjnych i łagrów w czasie II wojny światowej;
- będą znali warunki życia w łagrach i obozach koncentracyjnych;
- dowiedzą się, w jaki sposób przygotowywać się do spotkania ze świadkiem historii, formułować pytania i przeprowadzać rozmowę ze świadkiem historii;
- nauczą się wykorzystywać świadectwa autobiograficzne świadków, które pozwolą im zejść z abstrakcyjnego poziomu podręcznikowych danych statystycznych do poziomu losów konkretnej jednostki;
- nauczą się dokumentowania relacji świadków historii w formie notacji historycznej;
- rozwiną krytyczne podejście do źródeł historycznych;
- rozwiną poczucie empatii i szacunku w stosunku do osób starszych, doświadczonych przez piekło obozów koncentracyjnych i łagrów;
- rozwiną umiejętność pracy w zespole;
- rozwiną umiejętności interpersonalne;
- uświadomią sobie, jakie wartości i postawy pozwoliły przetrwać jednostkom w ekstremalnych warunkach;
- uświadomią sobie, jaką tragedią dla ludzkości były totalitaryzmy XX wieku;
- sformułują własne refleksje na temat represyjności systemu totalitarnego;
- docenienia *historię mówioną* jako cenne źródło informacji historycznej.

Rezultaty pracy, jakie należy przesłać w czasie realizacji projektu w formie elektronicznej:

- eseje uczniów (w formie elektronicznej; 2-3 tys. znaków bez spacji);
- dokumentacja zdjęciowa (w formie elektronicznej);

- notacje (nagrane na płycie DVD wywiady – czas nagrania do 1,5 godz.);
- zwiastuny notacji (najciekawsze pięciominutowe fragmenty z notacji w celu pokazania ich na prezentacji końcowej nagrane na DVD).

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej
Anna Skiendziel, ul. Józefowska 102, 40-145 Katowice
anna_skiendziel@interia.eu
32/207-03-13

Harmonogram

L.p.	Termin	Zadanie dla nauczycieli i uczniów realizujących projekt
1.		• Przesłanie przez nauczyciela wypełnionego zgłoszenia na adres koordynatora oddziałowego anna_skiendziel@interia.eu
2.	październik/listopad 2013 r.	• Odebranie maila zawierającego pakiet elektronicznych materiałów edukacyjnych i zapoznanie z jego treścią. • Realizacja wizyty uczniów w miejscu pamięci (byłym obozie koncentracyjnym, areszcie, więzieniu, cytadeli, itp.) i przesłanie dokumentacji z tej wizyty do koordynatora oddziałowego IPN – zdjęć, kart pracy, pisemnych relacji i refleksji uczniów. • Przekazanie uczniom listy lektur i filmów, z której powinni zapoznać się z wybranymi przez siebie przynajmniej 2-3 pozycjami. • Odnalezienie świadka historii – kobiety, która doświadczyła przeżyć obozowych lub łagrowych i nawiązanie z nią kontaktu (pomoc koordynatora IPN).
3.	Do 20 listopada 2013 r.	Przeprowadzenie wybranych lekcji n/t obozów i łagrów przez nauczyciela w szkole i przesłanie informacji zwrotnej n/t scenariusza zajęć i materiałów do lekcji do koordynatora z IPN
4.	10 grudnia 2013 r. 10.00 – 13.00	Uczestnictwo w seminarium <i>Totalitaryzmy XX wieku i ich konsekwencje społeczne</i> z udziałem historyków, świadków historii, przedstawicieli organizacji pozarządowych, pracowników miejsc pamięci.
5.	20 grudnia 2013 r.	Przesłanie napisanych przez uczniów esejów n/t <i>Dlaczego pomimo upływu lat, wciąż mówi się o zbrodniach totalitaryzmów XX wieku?</i> lub <i>Společne konsekwence II wojny światowej</i> (esej w formie elektronicznej o objętości od 2 do 3 tys. znaków bez spacji).
6.	15 stycznia 2014 10.30-16.30	Udział w warsztatach <i>Jak przygotować i przeprowadzić wywiad ze świadkiem historii?</i> (2 x 2,5 godz. – część dotycząca komunikacji interpersonalnej i część techniczna obejmująca wskazówki nagrywania wywiadu kamerą).
7.	lut, marzec, kwiecień 2014 r.	Indywidualne spotkania uczniów ze świadkami historii – nagrywanie wywiadów.
8.	28 marca 2014 10.00-13.00	Uczestnictwo w seminarium n/t <i>Dlaczego należy pamiętać?</i> z udziałem świadków historii, historyków – naukowców i dydaktyków historii, przedstawicieli organizacji pozarządowych, pracowników miejsc pamięci.
9.	do końca kwietnia 2014 r.	Opracowanie materiałów.
10.	maj 2014 r.	Prezentacja projektu w szkole i przesłanie relacji z niej w formie elektronicznej do koordynatora IPN– zdjęcia.
11.	połowa maja 2014 r.	Prezentacja projektu w Instytucie Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach.

12.	6 czerwca 2014	Ogólnopolska prezentacja finałowa w Warszawie.
13.	19 - 22 kwietnia 2015 r.	Udział w wyjeździe do miejsca pamięci - byłego obozu w Ravensbrück zorganizowanym przez IPN.

Uwagi dodatkowe:

- Uczniowie chętni do udziału w projekcie dobierają się sami w **trzy** lub **czteroosobowe** zespoły.
- Jeden nauczyciel może zgłosić nie więcej niż pięć zespołów uczniów z jednej szkoły.
- Każdy zespół powinien dysponować kamerą, która będzie potrzebna podczas warsztatów oraz nagrywania wywiadu ze świadkiem historii.
- Nauczyciele i uczniowie odnajdują (samodzielnie lub przy pomocy koordynatorów z IPN) i kontaktują się ze świadkami historii - **kobietami**, które przebywały w obozie lub łagrze podczas II wojny światowej.
- Projekt ma pokazać, w jaki sposób odbierają i doświadczają świata kobiety, jakimi wartościami się kierują, w jaki sposób wojna wpłynęła na ich dalsze losy.
- IPN nie pokrywa kosztów dojazdów, jakie są przewidziane w czasie realizacji kolejnych etapów projektu.
- W wyjeździe do Niemiec, będącym formą nagrody/wyróżnienia, wezmą udział zespoły uczniów (z nauczycielami opiekunami), które **otrzymały najwyższe oceny za wszystkie rezultaty swojej pracy (suma punktów za kolejno nadsyłane materiały)**.

Proponowana literatura:

- Albin Głowacki, *Sowieci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939-1941*, Łódź 1997.
- Aleksander Solżenicyn, *Jeden dzień Iwana Denisowicza*, Iskry, Warszawa 1989
- Arendt Hannah, *Korzenie totalitaryzmu*, t. 1-2, Warszawa 1989
- Beata Oberetyńska, *W domu niewoli*, Czytelnik, Warszawa 2005
- G. Chrostowska, *Jakby minęło już wszystko*
- Gustaw-Herling Grudziński, *Inny świat*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2006
- Józef Czapski, *Na nieludzkiej ziemi*, Znak, Kraków 2011
- Karolina Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne*, Kraków 2010.
- Michalina Woźniakówna, *Moje wspomnienia obozowe*
- Orlando Figes, *Poślij chociaż słowo. Opowieść o miłości i przetrwaniu w Gulagu*, Wyd. Magnum, Warszawa, 2012
- Półtawska Wanda, *I boję się snów*, Częstochowa 2009
- red. Janusz Wróbel i Joanna Żelazko, *Polskie dzieci na tulących szlakach*, IPN, Warszawa 2008
- red. Wiesław Kozub-Ciembroniewicz, red. Hanna Kowalska-Stus, red. Bogdan Szlachta, red. Małgorzata Kiwior-Filo *Totalitaryzmy XX wieku. Idee – instytucje – interpretacje*, Wydawnictwo UJ, Kraków 2011
- Siemion S. Wileński, *Historie kobiet z Gulagu*.
- Urszula Wińska, *Więzi. Losy więźniarek z Ravensbrück*, Marpress 1992
- Wanda Kiedrzyńska, *Kobieta w obozie koncentracyjnym*, Państwowe Muzeum na Majdanku, Lublin 1972,

- Wiesław Adamczyk, *Kiedy Bóg odwrócił wzrok*, Dom Wydawniczy REBIS Sp. z o.o., Poznań 2010
- Zofia Krzyżanowska, *Czarna Flaga*, PIW, 1960

Filmy, które warto obejrzeć:

- *Amen*, reż. Costa Gavras, 2002, prod. Finlandia, Francja, Niemcy, USA, Rumunia
- *Eksperyment*, reż. Olivier Hirschbiegel, prod. Niemcy, 2003
- *Gulag*, reż. Roger Young, 1985 r., prod. USA;
- *Jeniec. Tak daleko jak nogi poniosą.*, reż. Hardy Martins, 2001 r., prod. Niemcy;
- *Kornblumenblau*, reż. Leszek Wosiewicz, 1989 r., prod. Polska
- *Ostateczne rozwiązanie*, reż. Frank Pierson, 2001 r., prod. Wlk. Brytania
- *Pasażerka*, reż. Andrzej Munk, Witold Lesiewicz, 1963, prod. Polska
- *Portrecista*, film dokumentalny, reż. Ireneusz Dobrowolski, 2006 r., prod. Polska
- *Półmgła*, reż. Artyom Antonov, 2005 r., prod. Rosja, Niemcy;
- *Syberiada*, reż. Janusz Zaorski, 2013 r., prod. Polska
- *Szara strefa*, reż. Tim Blake Nelson, 2001, prod. USA
- *Wichry Kołymy*, reż. Marleen Gorris, 2009 r., prod. Belgia, Francja, Niemcy, Polska
- *Życie za życie. Maksymilian Kolbe*, reż. Krzysztof Zanussi, 1991 r., prod. Polska